

su, apsurdno ali istinito, Zoran Babić, Milorad Škrbić i Željko Stojnić, presudu čekali na slobodi. Svakodnevno su se šetali prijedorskom čaršijom i bili redovni gosti lokalnih ugostiteljskih objekata, od kojih je jedan smješten prekoputa udruženja logoraša „Prije-dor 92“. I udruženja porodica žrtava „Izvor“. Babić se nije pojavio na izricanju presude i naknadno je uhapšen, za šta, nažalost, neće snositi posljedice.

Dušan Janković konačnu presudu dočekao je u pritvoru, jer je jedno vrijeme, nakon izricanja prvostepene presude bio u bijegu. Porodice ubijenih zadovoljne su činjenicom da su odgovorni osuđeni, ali, ističu da nema adekvatne kazne za tako brutalan zločin. Nažalost, sva okončana suđenja i priznanja krivice za učesće u strijeljanju Bošnjaka i Hrvata na Korićanskim stijenama, nisu dala dovoljan broj informacija kako bi se došlo do većine posmrtnih ostataka ubijenih.

Ajka Blažević iz Kozarca na Korićanskim stijenama izgubila je sina jedinca: „Toliko se dugo čekalo da budu osuđeni... a naši se još nisu ni našli... Ne znam, ja nisam zadovoljna presudom“.

„Moga djeteta nema, kao ni ostalih, koji su tamo ubijeni“, kaže Mevlida Mujkanović, čiji je sin u smrt odveden u 21. godini. Ipak, dodaje, „al', bolje išta, nego ništa... On je bio u Trnopolju, kao i moj muž. On ga je iz logora ispratio. Odveden je na Korićanske i tu ubijen. Ni košćice do danas nismo našli, i to mi je velika bol“.

„Ovo su premale kazne, šta su učinili, kakav su zločin napravili“, kaže Fikret Irkić, kojem su na Korićanskim stijenama ubijena tri brata. Dvojica još nisu pronađena. Nađeno je nekoliko kostiju trećeg brata.

„Da ih osude na sto godina, malo je, koliko je porodica zbog njih zaplakalo. Mojih je na Korićanskim ubijeno desetoro, a ubijena su mi još dva sina na kućnom pragu“, kaže Senija Elezović.

„Najviše bih ja njima voljela kazat da oni idu kopat i tražit kosti naših najdražih. Da mi njih zakopamo, da znamo gdje su. Mi ne znamo, al oni znaju... Mislim da naše suze govore dovoljno sve....“ kaže Naila Bajrić dok, nakon izrečene presude, suznih očiju ulazi u autobus, kojim će se sa ostalim članovima porodica žrtava vratiti u svoj Prijedor. Njeno srce želi tako i osjećati, tamo joj je mjesto, jer, tamo je bliže svom sinu i suprugu. Mrtvi su, ali njihove duše, njoj su tamo bliže, osjeti ih, daju joj snagu da živi, da dočeka dan kad će ih naći. Njihove su kosti negdje u Krajiškoj zemlji, bačene, zakopane, promrzle, ali, naći će ih, kad-tad, sluti ona to.

Agresorska odbrana zločinačkog poduhvata

Pod komandom optuženih su, smatra Tužilaštvo, bile formacije “Crvene beretke”, “arkanovci” i “Škorpioni” koje su počinile zločine. Za Stanišića i Simatovića, rečeno je na okončanju procesa, jedina primerena je najteža kazna koju može da izrekne Tribunal. “Tužilaštvo je dokazalo bez svake sumnje da su optuženi odgovorni za dela koja su preduzimali Arkan i njegove jedinice”, rekao je tužilac u završnoj reči

PIŠE: BOJAN TONČIĆ

Pred Haškim tribunalom je krajem januara okončano iznošenje završnih reči Tužilaštva i odbrane u procesu protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića, čelnika srbijanske Državne bezbednosti (DB), po optužnici za zločine Jedinice za specijalne operacije Resora državne bezbednosti MUP Srbije, državne vojnopolicijske formacije koja je, na simboličkoj ravni, ali i oružanim akcijama u skladu sa mogućnostima, obeležila agresiju Srbije na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, ratove u bivšoj Jugoslaviji, gotovo kao i Jugoslovenska narodna armija (JNA). Nije se borila moćnim sredstvima kao JNA, ni sakrivala iza simbola i ideologije, ali nema toponima zločina na kome se nisu pojavili i ostavili krvave tragova njeni pripadnici, raspoređeni u formacije poznate pod nazivima “Crvene beretke”, “frenkijevci”, “Škorpioni”, “tigrovi”, “arkanovci”, “šešeljevci”, “martićevci”, oružane grupe čiji je koren bio Jedinica.

Ratni put iznet u optužnici, kao i direktna uloga najviših državnih funkcionera Srbije bili su dovoljan razlog za medijsko prećutkivanje, ili selektivno prikazivanje završetka procesa, odnosno uloge Jedinice koja je 4.maja 1991. formirana sa zadatkom da ispuni obećanje Slobodana Miloševića dato krajiškim Srbima, odnosno pomogne, usmeri

i kontroliše njihov ustanak protiv hrvatskih vlasti. Vojni izaslanici iz Beograda - osnivač Franko Simatović, zamenik načelnika RDB MUP Srbije, i unajmljeni instruktori, među kojima najpoznatiji Dragan Vasiljković, ubrzo ustoličen za mitskog heroja balvan-pobunjenika, sad ponovo nadohvat Hrvatske u kojoj je optužen za ratne zločine nad civilnim stanovništvom - ostvarili su neposredno po dolasku primarne ciljeve, legitimisajući Beograd kao mesto odlučivanja o toku i razmerama operacija i uvodeći vojničku disciplinu među razuzdane krajiške Srbe.

Etničko čišćenje kao državni prioritet

Po slovu optužnice: "Franko Simatović je, delujući pojedinačno, ili u dogovoru s drugima, u pomenutom periodu (1991 - 1995, prim. sut.) učestvovao u formiranju, finansiranju, opremanju i snabdevanju specijalnih jedinica DB Republike Srbije, rukovodio pripadnicima i agentima DB koji su počinili zločine i obezbeđivao oružje, finansijska sredstva, obuku, logističku podršku i druge vrste znatne pomoći i podrške specijalnim jedinicama DB Republike Srbije koje su učestvovala u činjenju zločina u Hrvatskoj i BiH".

Jedinica je, navodi se, takođe, "počinila progone na diskriminacionoj osnovi - političkoj, rasnoj i verskoj, a obuhvatali su ubistva, prisilno premeštanje i deportaciju Hrvata, bosanskih Muslimana i drugih nesrba, unutar takozvanih srpskih autonomnih oblasti Krajine, Slavonije, Baranje i Zapadnog Srema" i teritorija u BiH, uključujući, pored ostalih, opštine Bijeljina, Bosanski Šamac, Doboj, Mrkonjić Grad, Sanski Most i Zvornik".

Optužnica nimalo ohrabrujuća za Srbiju koju je Hrvatska pred Međunarodnim sudom pravde optužila za genocid, dok su u Bosni i Hercegovini sve snažniji zahtevi da se, na osnovu novih saznanja, ponovo pokrene postupak protiv Srbije, iako je BiH prvi

proces "izgubila". Tako je, naime, njegov ishod predstavljen građanima Srbije koji su sa oduševljenjem prihvatili čak i presudu po kojoj je njihova država nije učinila dovoljno da spreči genocid.

"Evidencija isplata, kadrovski dokumenti Jedinice, čak i izveštaji DB, dokazuju da je Stanišić davao prioritet toj borbenoj jedinici kojom je komandovao Simatović", konstatovao je u završnoj reči tužilac Dermont Grum.

Pitanje na koje će javnost, sudeći po praksi Tribunala, dobiti odgovor do kraja ove godine je, da li još jedna presuda, kao i navodi iz optužnice protiv Stanišića i Simatovića, locira Beograd kao mesto za proizvodnju rata, u ovom slučaju preko svoje moćne tajne službe. Kao ratni štab, logistički i politički centar, uprkos tvrdnji srbijanskog predsednika Miloševića da "Srbija nije u ratu", angažmanu delova Jedinice, Srpske dobrovoljačke garde okrutnog kriminalca Željka Ražnatovića Arkana na početku agresije u istočnoj Bosni, učesća u opsadi Sarajeva, docnije na vraćanju Fikreta Abdića u Veliku Kladušu, te filmski dokumentovanom zverstvu "Škorpiona" u genocidu u Srebrenici i okolini.

"Obični" ratni komandant

Uprkos svemu što je učinila za Stanišića i Simatovića tokom njihovog haškog zatočeništva - uhapšeni su 2003, u akciji "Sablja", nakon ubistva predsednika Vlade Srbije Zorana Đinđića - a reč je o svim državnim garancijama za njihovo često puštanje na privremenu slobodu, zapošljavanju članova porodica, obezbeđivanju dokaza i plaćanju odbrane, Srbija je na završetku procesa delovala kao strana koja se unapred predala. Zastupnik odbrane Franka Simatovića Mihajlo Bakrač insistirao je, uprkos nespornim činjenicama koje se mogu videti i iz Službenog glasnika, ili platnih spiskova, na tome da je Simatović

„bez dovoljno dokaza označen kao zamenik načelnika Resora državne bezbednosti (RDB) Srbije Jovice Stanišića“ i kao „operativni komandant RDB“. Odnos Stanišića i Simatovića, insistiraće advokat, bio je „službeni odnos načelnika i jednog radnika Službe“, naglašavajući „običnost“ radnog angažmana Simatovića u Resoru državne bezbednosti. Budući „obični operativac DB“, Frenki Simatović nije bio čak ni „frenkijevac“, odnosno zapovednik ove okrutne formacije.

Na Simatovićevu se „nevinost“ oslonio i advokat Jovice Stanišića Vejn Džordaš koji je negirao navode Tužilaštva da je Stanišić bio „čovek Slobodana Miloševića za vezu sa vođama krajinskih i bosanskih Srba, sa ciljem da se Hrvati i Muslimani proteraju sa teritorija koje su Srbi smatrali svojim“.

Pozivajući se na, kako tvrdi, nespornu komandnu odgovornost Stanišića i Simatovića u udruženom zločinačkom poduhvatu, Tužilaštvo je od Suda zatražilo da oni budu kažnjeni doživotnim zatvorom. Pod komandom optuženih su, smatra Tužilaštvo, bile formacije „Crvene beretke“, „arkanovci“ i „Škorpioni“ koje su počinile zločine „kojima je ostvarivan cilj udruženog zločinačkog poduhvata da se etnički očiste veliki delovi Hrvatske i BiH“. Za Stanišića i Simatovića, rečeno je na okončanju procesa, jedina primerena je najteža kazna koju može da izrekne Tribunal. „Tužilaštvo je dokazalo bez svake sumnje da su optuženi odgovorni za dela koja su preduzimali Arkan i njegove jedinice“, rekao je tužilac u završnoj reči.

Dokumentarac za budućnost

Jedan od krunskih dokaza Tužilaštva u procesu bio je film snimljen na proslavi Dana Jedinice 1997, u Kuli, sedištu Jedinice, kojoj su prisustvovali gosti iz državnog i vojnog vrha, Slobodan Milošević, tada simbolično nagrađen bodežom sa oznakama Jedinice, Mihalj Kertes, šef Carine Srbije, jedan od ključnih ljudi u snabdevanju i finansiranju Jedinice, Milorad Vučelić, direktor državne televizije, snabdevač propagandnim arsenalom, generali iz takozvane „vojne linije“ funkcionisanja JSO, prepoznatljive „Crvene beretke“ iz snimaka oružane pobune i procesa za ubistvo Zorana Đinđića, među kojima organizator Milorad Ulemek i ubica Zvezdan Jovanović. Taj film je pokazao da je upotrebljiva ratna formacija sačuvana, u međuvremenu naoružana i borbenim helikopterima i da je se Milošević nipošto neće odreći. Franko Simatović podsetio je na 26 logora u kojima su obučavani njeni pripadnici, rekavši da je kroz Jedinicu prošlo 5000 pripadnika. Godinu dana kasnije Jedinica će se preseliti na Kosovo i boriti protiv Oslobođilačke vojske Kosova, a potom, u vreme intervencije NATO, ponoviti krvavi modus operandi nad albanskim civilima. Ovenčani izmišljenom „presudnom“ ulogom, zapravo nemešanjem u sukob demonstiranata i policije 5. oktobra 2000, njeni će pripadnici nastaviti svoje kriminalne poslove pod istim krovom sve do 25. marta 2003, kad je Jedinica rasformirana.

Zaslужni prvoborci koji se nisu našli na robiji preselili su se policijsko-bezbednosne strukture, njihovi politički mentori ponovo su u državnom vrhu, Srbiji u kojoj vlada blaženi mir takve kohabitacije ne treba presuda protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića, a spisi uz procesa protiv njih ne zanimaju Tužilaštvo za ratne zločine Srbije.